

Bosna- Hersek'te Türkçe ve Türk Dili Eğitimi ile İlgili Çalışmalar

Edina SOLAK¹

Zenica Üniversitesi, Pedagoji Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Zenica / BOSNA HERSEK

Özet

Bu makalede Bosna-Hersek'teki Türkoloji çalışmalarının temelini oluşturan Türkçe eğitiminin günümüzdeki mevcut durumunun yanı sıra Türk Dili ile ilgili çalışmaların geleceği ile ilgili beklentiler ve çözüm önerileri ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili, Eğitim, Kültür, Gelenek, Öğretme

Turkish in Bosnia and Herzegovina and Education in Turkish Language

Abstract

In this paper, we will try to summarize the present situation and the most relevant actions and programs in teaching Turkish language to speakers of other languages. Special attention will be given to the situation in Bosnia and Herzegovina and we are going to give some suggestions as to what we can do. We will share some informations in teaching Turkish language in our country.

Key words: Turkish Language, Education, Culture, Tradition, Teaching.

---

¹ E-posta: edinachi@hotmail.com

1. Giriş

Türklerle Boşnakların “beş asır birlikte yaşamış” oldukları gibi klasikleşmiş bir ifadeyle başlamak istemiyoruz. Bu yazımızda Bosna-Hersek’te son yüzyılın son çeyreğinde Türk diline ne gibi hizmetler edilmekte, Türkoloji çalışmalarının temelini oluşturan Türk Dili ile ilgili çalışmaların durumu, Bosna-Hersek topraklarında hayat mücadelesi veren bu dil için ne gibi faaliyetler yapılmakta bunları gün yüzüne çıkarmak gibi amaçlar güdülmüştür. Boşnaklar kendilerini Osmanlı Devleti’nin taşradaki temsilcisi olarak görüyor. Daha açık bir ifadeyle Osmanlı Devleti’nin Balkanlardaki en önemli varisidir. Bu sahip çıkmada ne kadar haklı olduklarını Bosna’ya adım atan herkes açık bir şekilde görecektir. Osmanlı toplumunun ürettiği ortak kültür bugün Bosna’da en görkemli bir şekilde yaşamaktadır. Yani Bosna’daki Osmanlı kültürü bir tarihi obje değildir, bir müze malzemesi değildir. Hali hazırda yaşanan canlı bir realitedir.

Türklerin Balkanlar’a ve özellikle Bosna taraflarına gelişi, Dilde ve kültürde alışverişi de beraberinde getirmiştir. Osmanlı Devleti’nin Bosna’dan ayrılışından² sonra maruz kalınan onlarca yıkım ve asimilasyon çabalarına rağmen bugün Bosna-Hersek’te bulunan Osmanlı dönemine ait miras, Osmanlı Devleti’nden ayrılan diğer birçok devletin yanı sıra Türkiye’den bile fazladır dersek abartmış olmayız.

Bu kültürel mirasa camiler³, köprüler⁴, çeşmeler (Saraybosna-Mostar-Travnik gibi şehirlerde sokak arasındaki tüm çeşmeler kitabesiyle birlikte korunmuştur), mezar taşları, sokak⁵ ve mahalle isimleri, yemek isimleri⁶ ve günlük yaşamın içerisinde yüzlerce örnek. Bugün Bosna’da herhangi bir yere misafirlğe gidilirken veya birine tebrik ziyaretine gidilirken, kahve ve lokum götürülmektedir (henüz bu adet çiçeğe dönüşmemiştir).

Kültürel mirastan özellikle tarihi eserlerin son yıllarda Türkiye’nin katkısı ve önderliğinde restore edildiğini de ifade etmek durumundayız.⁷

---

² 1878 yılında Bosna-Hersek’te Osmanlı hâkimiyeti sona erdi.7 Ekim 1908’de Avusturya-Macaristan Bosna-Hersek’in kendi toprağı olduğunu resmen ilan etti. Branislav Djurdjev, “Bosna-Hersek”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.6, İstanbul 1992,s.297-305

³ Gazi Husrev-Bey Camii, Careva Camii, Çarşıyska Camii vb.

⁴ Mostar Köprüsü, Drina Köprüsü, Konyic Köprüsü

⁵ Kazandziluk (Kazancılık Sokağı)

⁶ Bamja, pilav, jerişte, sarma, dolma, jahnija, sogandolma, kadaif, baklava, cevab, çufte, pita, burek, poğaç, keşke, sutliya, zerde, hoşaf, visnjab, somun, kaymak, hurmadzik, tatliya, tulumbe vb.

⁷ Mostar Köprüsü ve Konjiç Köprüsü TİKA’nın katkıları ile restore edilmiştir.

Bu çerçeveden bakıldığında Bosna Hersek ile Türkiye ilişkileri, Bosna-Hersek'teki yeni neslin Türkiye'ye bakışı ve beklentileri nedir? Bu sorulara cevap bulmak gerekir.

Öncelikle bir yanlış bilgiyi tashih etmek isteriz. Bosna-Hersek'te diğer Balkan ülkelerinde olduğu (Makedonya-Kosova) gibi halk arasında Türkçe konuşulmamaktadır. Türkiye'den bakıldığında veya Türkler Bosna-Hersek'e geldiklerinde bu duruma çok şaşırırlar. Açık bir ifadeyle Bosna'nın herhangi bir bölgesinde, halkın herhangi bir çoğunluğu Türkçe konuşmamaktadır. Bu durum sanırım Osmanlı Devleti'nin izlemiş olduğu iskân politikasıyla ilgili olsa gerektir. Buna cevap bulmak dilcilerin değil, tarihçilerin işidir diye düşünüyoruz.

Bu sözlerimiz hiç şüphesiz Bosna'da hiçbir şekilde Türkçe yoktur anlamına da gelmemelidir. Belki de diğer Balkan ülkelerinde olmadığı kadar Bosna'da Türkçe ifade, kavram ve sözlerle karşılaşmak mümkündür. Osmanlı zamanında Türkçe, Türk yönetici ve askerlerden başka, Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen Bosnalı aydınlarla da temsil ediliyordu. Bosna Türkçesi, ana dili Türkçe olmayanların değişkesiydi. Mesela Ramazan ayında veya Bayramda Bosna'ya gelerseniz sokaklarda şu ifadelerle karşılaşsınız: “Ramazan-ı Şerif hajrola. Bajram-ı şerif mübarek olsun. Sabah-ı şerif hayrolsun, bayram namazını kılmak için imamın aldığı tekbir tamamen Türkçedir. “ Allah rızası için iki rek'at, altı tekbir...” Her Cuma günü, Cuma namazı'nda hutbeden önce Efendimiz'den başlayıp; Bilal-i Habeşî ruhları için... diye devam eden Fatiha ve dua girizgahları... (bunu, Gazi Hüsrev Bey Camii'nde dinlemek, bu mekanda bulunmak bir başka oluyor.) vb. özellikle dini literatürde Türkçe kavram ve ifadelerin çok fazla olduğunu görürüz. Hatta 2000 yılına kadar medreselerde (Türkiye'deki İmam-Hatip Liseleri) Türkçe zorunlu ders olarak okutuluyordu. Daha sonra Bolonya kurallarına göre ve yeni eğitim sisteminden dolayı kaldırıldı.

Hatta Boşnakça sözlüğünü açtığınızda Türkçeden girmiş veya Türkçe kökenden türetilmiş⁸ yüzlerce kelime görmek mümkün. Lokantaya gittiğinizde garsonun önünüze koyduğu yemek listesinin büyük bir kısmını da Türkçe yemek isimleri oluşturmaktadır. Fakat Türkçe ile Boşnakça ayrı dil gurubundan olduğu için Boşnakların Türkçeyi öğrenmesi oldukça zordur.

2. Bosna-Hersek'te Türk Dili ve Türkoloji Bölümleri

Bosna-Hersek'te 1950 yılında açılan Saraybosna Üniversitesi Türkoloji Bölümü ile beraber TİKA'nın desteğiyle kurulan Tuzla ve Zenica

⁸ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bakınız; Edina Solak, *Turcizmi u bosanskom jeziku*, Društvena istraživanja broj 3, str. 101-109, Zenica, 2008.

üniversitelerinde Türkoloji bölümleri bulunmaktadır. Şu anda faaliyetlerine aralıksız devam eden 4 üniversite kendi bünyesinde TİKA ve Türk iş adamlarının destekleri ile Türk dili, kültürü, tarihi ve edebiyatının öğretilmesine çaba göstermekte, Türkiye ile Bosna-Hersek arasında dil-kültür köprüsünü onarmaktalar. Yunus Emre, geç kalmış olsa da, dünya üzerinde dil, kültür-sanat eğitim, aktarım faaliyetleri ile adını duyuran Goethe Institut ve British Council gibi kuruluşların yanında saflarını almıştır.

2.1. Saraybosna Üniversitesi

Türk Dili ve Edebiyatı Kürsüsü, her yıl yaklaşık 25 öğrenci kabul etmekte, bu kürsüde yerel öğretim üyelerinin yanında Türk okutmanlar da görev yapmaktadır. Bölümde, 3+2 yıl olmak üzere toplam 5 yıllık bir eğitim süreci uygulanmaktadır. Bu 5 yıllık eğitimin ardından öğrenciler lisans eğitimlerinin yanında lisansüstü eğitimlerini de tamamlamış sayılmaktalar. 2011-2012 yılından itibaren doktora programının da başlatılması planlanmaktadır.

2.2. Tuzla Üniversitesi

Üniversitenin Felsefe Fakültesi'ne bağlı Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde TİKA tarafından görevlendirilen öğretim elemanlarının yanı sıra yerel öğretmenler de ders vermekte ve Türk dili, tarihi, kültürü ve edebiyatıyla ilgili etkinlikler düzenlemektedir. Müfredat olarak Türkiye'deki ilgili bölümlerde uygulanmakta olan program göz önüne alınmaktadır.⁹

2.3. Zenica Üniversitesi

Üniversite bünyesinde TİKA tarafından kurulmuş olan Türkoloji Bölümü'nde toplam 129 öğrenci öğrenim görmektedir. İlk mezunlarını 2009 yılında veren bölümde, Türk dilini ve kültürünü tanıtmaya ve sevdirmeye yönelik çeşitli sosyal aktiviteler düzenlenmektedir. Zaman zaman düzenledikleri Türkçe Kursları ile Zenica halkına Türkçeyi öğretme çabası içindedir. Bölümden mezun olan öğrencilerin bir kısmı, Bosna-Hersek'te faaliyet gösteren bazı Türk kurum ve kuruluşlarında tercümanlık ya da turizm firmalarında rehberlik yaparken, bir kısmı da kendi alanlarında yüksek lisans yapmaktadır.

2.4. Uluslararası Burç Üniversitesi

2008 yılında açılan ve Türkiye dışında tek Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümünü bünyesinde bulunduran, Türkiyeli girişimcilerin açtığı özel bir üniversitedir. Kurulduktan bir yıl sonra yüksek lisans ve

---

⁹ *Yunus Emre Bülteni*, Aralık 2009 sayısı, s. 29.

doktora programını da açmıştır. Bölüm müfredatında yer alan Türkçenin öğretimine yönelik formasyon derslerinin yanı sıra Türk dilinin tarihi ve Türk kültürüyle ilgili dersler de okutulmaktadır. Zengin bilimsel ve sosyal imkanlara sahiptir. Bölümde, Türkiye'den görevlendirilen öğretim elemanlarının dışında, yerel okutmanlar da ders vermektedir.¹⁰

2.5. Şarkiyat Enstitüsü

1950 yılında Bosna-Hersek'te köklü kültürel mirasın ortaya çıkarılıp tanıtılması amacıyla kurulmuştur. Enstitüde, Türk dili, tarihi, kültürü, sanatı gibi alanlarda bilimsel ve akademik düzeyde faaliyetler yürütülmektedir. Enstitü, Türkoloji araştırmalarının yaygınlaştırılması noktasında çeşitli üniversitelere akademik destek de sağlamaktadır.¹¹

Bugün Bosna'da gençlerin Türkçeye, dolayısıyla Türkiye'ye bakışı nasıldır? Şunu açıkça ifade etmekte yarar var. Yugoslavya döneminde asgariye inmiş olan Bosna-Türkiye ilişkileri 1992 savaşıyla birlikte canlanmıştır. Türkiye-Bosna ilişkilerinin canlanması Türkçeye olan ilgiyi de beraberinde getirmiştir.

TİKA tarafından 2001 yılında Tuzla Üniversitesi bünyesinde, 2005 yılında Zenica Üniversitesi bünyesinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri açılmıştır.¹² İki bölümün açılması hem bir ihtiyaçtan kaynaklanmış, hem de Türkiye'nin Bosna'ya verdiği önemi göstermesi açısından da önem arz etmiştir. Son yıllarda kurulmuş olan Yunus Emre Enstitüsü, ilk merkezini Saraybosna'da açmış olması buraya attığı önemle ilgili olsa gerektir.¹³

Peki, 2005 yılından bu yana Zenica'da açılan bölüme olan talep nedir?

- 2005/2006 yılında 65 öğrenci kayıt olmuştur.
- 2006/2007 yılında 45 öğrenci kayıt olmuştur.
- 2007/2008 yılında 16 öğrenci kayıt olmuştur.
- 2008/2009 yılında öğrenci alınmamıştır.
- 2009/2010 yılında 25 öğrenci kayıt olmuştur.
- 2010/2011 yılında 30 öğrenci kayıt olmuştur.

---

¹⁰ A.g.e., s. 29

¹¹ Age.syf. 29

¹² www.turkolojibosna.com

¹³ saraybosna@yunusemrevakfi.com.tr

Sayısal olarak baktığımızda Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerine olan ilgi Bosna Hersek şartlarında oldukça iyidir. Her yıl yaklaşık 25 kişi bu bölümleri tercih etmektedir. Bölümlerin tercih edilmiş sebepleri farklıdır. Gerçekçi olmak gerekirse genelde diğer bölümlerde yer bulamayan öğrenciler Türk dili bölümüne kayıt yaptırmaktadır.¹⁴ Bu fikir, eğitim göreceği bölüme kayıt yaptırınca ve eğitime başlayınca değişmekte, yerleştikleri bölümü severek okumaktadırlar.

Buraya kadar her şey normal. Fakat bu bölümlerin işleminde, yürütülmesinde ciddi sıkıntılarla karşılaşmaktayız. Öncelikli olarak bölümler TİKA'ya bağlı olarak kurulmuş ve TİKA tarafından finanse edilmektedir. Bu bölümlerin yönetimi açısından çift başlılığa sebep olmaktadır. İlgili fakülteler bölümleri tam olarak benimsememekte, TİKA da gereğinden fazla benimsemektedir. Bazen öyle durumlar oluyor ki, bu bölümlerin Bosna Hersek'te Üniversite kanunlarına bağlı olduğu ve onların kampüsleri içerisinde kurulduğu unutuluyor.

Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinin yerli akademik personeli yoktur. Hocaların çoğunluğu Türkiye tarafından gönderilmektedir. Türkiye tarafından gönderilen hocalar her yıl değişmekte veya dil hocası lazımsen, Halk Edebiyatçısı gönderilmektedir. Genellikle Türkçe öğretimi konusunda hiçbir tecrübesi olmayan hocalar görevlendirilmiştir. Zenica'da şimdiye kadar hiçbir zaman yeteri kadar hoca görevlendirilmemiştir.

Eğitim materyali olarak ciddi sıkıntılar çekilmektedir. Öğrencilerimizin kitapları Türkiye tarafından ücretsiz olarak karşılanmakla birlikte kitaplar zamanında sağlanamadığı için eğitimi aksatmaktadır.

Öğrencilerin pratik yapabilecekleri ve Türkçelerini geliştirebilecekleri ortam mevcut değildir. Yaz aylarında Türkiye'ye belli sayıda (4-5) öğrenci staja götürülmektedir fakat bu yeterli olmamaktadır.¹⁵

Yukarıda verilen bilgiler karamsar bir tablo çizmek için değil mevcut durumun tam olarak tespit edilmesi için açıkça ifade edilmiştir. Bu verilerden olumsuz bir tablo çıkarılmamalıdır. Tam tersine Bosna'da Türkçenin en iyi şekilde öğretilmesi ve yaygınlaşması gerektiğini düşünüyoruz. Ama işin bizzat içerisinde bulunan kişiler olarak da gördüğümüz bazı aksaklıkları bu akademik ortamda ifade etmek istiyoruz.

---

¹⁴ Her sene başında öğrencilere bölümü tercih edilmiş sebepleri ile ilgili anket uygulanmaktadır. Bu anket sonucunda yaklaşık yarıya yakın başka bölümlere kaydolmadığı için Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne kaydolduğunu ifade etmektedir.

¹⁵ www.tika.gov.tr/TR/Icerik_Detay.asp?Icerik=1435

Bölümlerimize ilgi gerçekten iyidir. Fakat öğrencilerin mezun olduktan sonra “ne iş yapacağım?” endişesi mezun sayımızı ciddi olarak etkilemektedir.

- Kaydolan öğrenci sayısı: 179
- Devam eden öğrenci sayısı: 75
- Mezun olan öğrenci sayısı: 30

Mezun olan öğrencilerimiz genelde Türklerin açmış olduğu iş yerlerinde, Türkiye’den gelen misafirlere rehber yapmaktadırlar veya tatil sezonlarında Türkiye’ye gidip Boşnaklara rehberlik yapmaktadırlar.¹⁶

2.6. Saraybosna’da Yunus Emre Enstitüsü Türk Dili ve Kültürü Merkezi

Yunus Emre Vakfı’na bağlı olarak kurulan Yunus Emre Enstitüsü’nün çeşitli ülkelerde açtığı kültür merkezlerinin ilki Saraybosna’da, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu tarafından ve Bosna-Hersek Cumhurbaşkanlığı Konseyi Üyesi Haris Silayciç ile beraber 17 Ekim 2009 tarihinde açıldı. Bundan dolayı Türkiye ile Bosna Hersek arasındaki kültürel hizmetlerin yoğunlaşacağını ümit ediyoruz. Saraybosna Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, bundan sonra da Türk Dilinin, kültürünün, sanatının ve tarihinin tanıtılması gibi konularda faaliyetler yürütecek, Bosna Hersek ile Türkiye arasında bir köprü olacaktır. Türkçe Kurs Merkezi’nde derslere devam eden 170 öğrenci bulunmaktadır. Okuma, anlama, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini esas alan derslerin verildiği Merkezde, bu derslerin yanı sıra Boşnak, Hırvat ve Sırp kursiyerlerin Türk dili becerilerini geliştirmeye ve çeşitli etkinlikler düzenlemeye gayret sarf edilmektedir. Belirli gün ve haftalarda Türkçe olarak sosyal aktiviteler düzenlenmektedir. Çanakkale şehitlerini anma programı, Yunus Emre ve Türk dili, Mevlana ve Mesnevisi Üzerine, Türk Yemekleri kursları, Türk sineması günleri gibi aktiviteler aralıksız devam etmektedir. Henüz kurulmasının üzerinden 2 yıl gibi kısa zaman geçmesine rağmen Türk dili ve kültürünü öğrenme isteği bize yeni mekân arama ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Görünen odur ki, Saraybosna Türk Dili ve Kültürü Merkezi Türkçenin tanıtımı ve yaygınlaştırılmasında büyük bir vazife üstlenmiştir. Yunus Emre Enstitüsü’ne bağlı olan bu dil merkezleri ve kültür merkezlerinin açılması Türklerin dünya üzerinde kendini göstermesi, tanıtması konusunda büyük bir adım ve aşamadır.

---

¹⁶ Tuzla Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri Boşnakça-Türkçe konuşma kılavuzu hazırlamışlardır. Alija Džafić, Adnan Bjelić, Teufik Omerkić, Mirza Beganović, *Bosansko-Turski Priručník (Boşnakça-Türkçe Konuşma Kılavuzu)*, Sarajevo 2007, s.1-130

3. Türk Dili Çalışmalarının Geleceği

Buraya kadar mevcut durumu tespit etmeye çalıştık. Şimdi beklentilerimiz nelerdir o konuda birkaç şey söyleyerek sözlerimizi tamamlamak istiyoruz.

Öncelikle Bosna'da açılmış olan Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinin eğitime devam etmesi sağlanmalıdır.

Türkiye'den yeterli sayıda öğretim üyesi gönderilerek bölümlerin akademik yapısı güçlendirilmelidir. Bu bölümlerde görev yapan yerli öğretim elemanlarının yüksek lisans ve doktoraları Türkiye'de yaptırılmalıdır. Bu konuda ekonomik ve akademik olarak destek olunmalıdır.

Eğitim materyali açısından bölümler takviye edilmeli, öğrencilerin Türkçelerini geliştirebilmeleri için Türkiye'ye götürülmesi gerekmektedir. Bu konuda ekonomik imkânlar biraz daha zorlanmalıdır.

Bu bölümlerin Bosna-Hersek'te Boşnaklara Türkçe öğretmek amacıyla açılmış olduğu unutulmamalı yapılan tüm faaliyetler buna yönelik olmalıdır. Biz inanıyoruz ki gerek Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri ve gerekse Yunus Emre Enstitüsü'nün açmış olduğu Türkçe kursları yukarıda ifade ettiğim eksiklikler giderildikten sonra Türkçenin en iyi bir şekilde öğretilmesini sağlayacaklardır.

Bosna-Hersek ve Türkiye ilişkileri işte o zaman hak ettiği noktaya gelecektir. Küreselleşen dünyamızda Türk dili de hakiki anlamda yerini alacaktır. Dilimizi en iyi şekilde öğretilim; kültürümüzü, yaşam standardımızı, dilimizi sadece biz yaşamayalım. "Kendi dilimizi, kültürümüzü, geleneklerimizi sadece biz yaşamamalıyız, yaşatmalı ve yaymalıyız. Kendi kültürümüzü, dilimizi iyi öğrendikten sonra başka kültürleri öğrenmekten çekinmemeliyiz."¹⁷ Yunus Emre Vakfı, Bosna-Hersek ve açmış oldukları diğer şubeleri ile dil-kültür ateşesi hüviyetini üstlenmektedir. Bu bağlamda enstitünün, ilk şubesini Saraybosna şehrinde açması derin kimlik ortaklığımızın varlığını göstermektedir. Saraybosna'da açılan bu merkez, 17 Ekim 2009 tarihinde T.C Dışişleri Bakanı Sayın Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu tarafından gerçekleştirildi. Bakanımız: "Yunus Emre Vakfı, Türk kültürünü tanıtmak amacıyla, dünyanın her yerinde faaliyet göstermek üzere birçok kültür merkezleri açacak. Bu açtığımız ilk kültür merkezidir. İlk merkezin Saraybosna'da açılıyor olması, bir tesadüf değildir. Bu çok düşünerek, üzerinde tefekkür ederek ulaştığımız bilinçli bir karardır.

---

¹⁷ TC. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, DHA (Doğan Haber ajansı), Basında Yunus Emre Enstitüsü, Yunus Emre Bülteni, Temmuz 2010, s..30

Çünkü eğer Türk kültürü en iyi şekilde nerede bir mekâna yansımış diye düşünülmüş olsaydı, burası, Saraybosna şehri olurdu. İstanbul, nasıl Türk kültürünün temel şehriyse, Saraybosna da o kadar bizim ortak kültürümüzün şehridir. Aynı şekilde, Saraybosna ne kadar Boşnakların şehriyse, İstanbul da o kadar Boşnakların şehridir. Başçarşı'yla Kapalı Çarşı'nın, Gazi Hüsrev Bey Camii ile Sultanahmet'in ruhu aynıdır.”¹⁸

4. Sonuç

Bosna-Hersek'te Türk kültür merkezleri ve üniversitelerinin açılması, Boşnak ve Slavlara kendimizi tanıtmada konusunda oldukça önemli mesafe kat ettiğimiz göstergesidir. Bu aynı zamanda bir asırdan fazla kaderine terk edilen bir milletin elinden tutmak, arkasında olmak anlamına da gelmektedir.

KAYNAKÇA

Alija Džafić, Adnan Bjelić, Teufik Omerkić, Mirza Beganović, *Bosansko-Turski Priručnik (Boşnakça-Türkçe Konuşma Kılavuzu)*, Sarajevo 2007.

Amina Šiljak-Jesenković, *Dil ve Kültür İlişkilerinin Işığı Alında Türkçenin Boşnakçaya Etkileri*, Balkanlar'da İslam Medeniyeti Milletlerarası Sempozyumu Tebliğleri, İstanbul 2002.

Branislav Djurdjev, “Bosna-Hersek”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul 1992, 6: 297–305.

Edina Solak, *Turcizmi u Bosanskom Jeziku*, Društvena İstraživanja broj 3, str. 101–109, Zenica 2008.

Edina Solak, *Türkçe'nin Boşnakça'daki Yeri*, III. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildiri Kitabı, Lefke Avrupa Üniversitesi Yayınları, Kıpr 2008.

Edina Solak-Adnan Kadrić, *Leksički pristup u nastavi maternjeg jezika sa posebnim osvrtom na orijentalizme*, Zbornik radova Trećeg međunarodnog naučno-stručnog skupa Edukacija nastavnika za budućnost, Zenica 2010.

Hanka Vajzović, *Orijentalizmi u književnom djelu*, Sarajevo 1999.

---

¹⁸ T.C Dışişleri Bakanı, Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu, Yunus Emre Vakfı, Saraybosna Şubesi açılış konuşması, Yunus Emre Bülteni, sayı 2, sayfa 3, Aralık, 2009

www.tika.gov.tr/TR/Icerik_Detay.asp?Icerik=1435

www.turkolojibosna.com

Yunus Emre Bülteni S.2, Aralık 2009.

Yunus Emre Bülteni S.3, Temmuz 2010.